REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ¢ĭ.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Târgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 127. Brașov, Lunĭ-Marțĭ 11 (24) Iunie. 1902.

Anarhiă în viéța publică.

S'a pus de multe-orĭ întrebarea décă Ungaria este un stat de drept orĭ nu. Mai ales deputații sașĭ au atins în dietă cestiunea acéstă delicată, optând în favórea stărilor de drept și dând espresiune în diferite rîndurĭ credinței și speranței lor, că dreptul și dreptatea, la care se provócă de atâtea-orĭ actualul șef al guvernuluĭ, vor pune în cele din urmă totușĭ o stavilă esceselor șovinismuluĭ neînfrênat și desmățat.

Credință și speranță deșértă!

Baronul Banffy, care însu-șĭ se dă de mare apostol al șovinismuluĭ unguresc, avù, între toțĭ aderenții politicei de rassă anarhice, singur curagiul de a-o spune verde și pe față în publicațiunile sale din urmă, că Ungaria nu póte fi stat de drept până-ce este încă în formațiune, adecă până ce nu se va termina procesul de contopire. care, cred ei, se va puté duce la sfêrșit și va face posibilă realisarea utopiilor lor.

Am accentuat de nenumĕrate-orĭ tristele stărĭ, ce s'au produs prin faptul, că politica șovinistă maghiară se conduce de un spirit anarhic. Acest spirit de intoleranță, de rĕsbunare și de rĕsvrĕtire față cu tot ce nu este după pofta celor dela putere, față cu toțĭ câțĭ nu se închină orbiș dictatelor șovinismuluĭ, care predomină adĭ atât de mult opiniunea publică maghiară, parlamentul și guvernul, s'a manifestat mai ales în timpul din urmă cu ocasiunea discuțiunilor din dietă privitóre la cestiunea naționalităților.

Atacurile vehemente îndreptate contra deputaților sașĭ și slovacĭ, apoi afacerea deputatuluĭ sêrb Pavlovicĭ și în fine interpelația contelui Ioan Eszterhazy în afacerea alegereĭ de episcop la Arad, tóte acestea nu sunt decât o viuă ilustrație a adevĕruluĭ, că în viața publică din Ungaria domnesce adĭ anarhiă și că respectul pentru stările de drept și legale precum și simțul de dreptate a dispărut chiar de acolo, unde ar trebui sĕ prevaleze, din parlament.

Cu ce drept, ¢iceam în numĕrul de Dumineca trecută al foiei nóstre, groful Eszterhazy se face judecător peste actele legale ale unui sinod al bisericei române gr. or. a căreia autonomie e garantată prin lege? Cum vine acest grof și șovinist îngâmfat sĕ se amestece într'o afacere, care nu numaĭ că nu-l privesce de loc, dér n'are de a face cu ea nicĭ parlamentul, căcĭ după lege numaĭ sinodul episcopesc e chiemat sĕ se pronunțe asupra nouluĭ alesuluĭ episcop și numaĭ monarchuluĭ îĭ compete a aproba séu nu acéstă alegere, ce s'a sĕvêrșit, după formele prescrise, în tótă ordinea?

Este caracteristic pentru starea lucrurilor, creată de terorismul șovinist, că un magnat nu se sfiesce a se face echoul atacurilor pătimașe ale foilor jidano-maghiare contra unuĭ prelat român ales în condițiunile amintite.

În legătură cu acéstă debutare a contelui Ioan Eszterhazy, a acestuĭ „homo Banffyanus“ din camera magnaților, „Alkotmany“, organul partideĭ poporale maghiare, — care i-a fost crestat la răboș numituluĭ grof, că după alegerile din Octomvre a atacat cu turbare pe preoțiĭ catolicĭ anti-liberalĭ din Ungaria de nord și li-a suspiționat patriotismul — face o critică fórte aspră dér justă elementelor jidano-maghiare din partida liberală, carĭ duc în dietă isonul celor-ce ațîță în pressă necontenit și cu cea mai mare nerușinare în contra naționalităților, și carĭ între Nemaghiarĭ nu vĕd nicĭ într'o parte decât dușmanĭ ai națiuneĭ maghiare și trădătorĭ de patriă.

Espunerile organului unguresc, ce le redăm mai jos pe larg, sunt o ilustrație mai mult a stărilor anarhice, ce domnesc în viața publică din Ungaria.

Austriacii și pactul. În dieta Austriei-de-jos *Lueger* și soțĭ au presentat o moțiune, în care provócă guvernul, ca în tratările asupra pactului cu Ungaria sĕ apere energic interesele Austriei și sĕ nu facă concesiunĭ, carĭ ar păgubi interesele austriace.

Reinoirea triplei alianțe. Organul centrului german din Berlin *„Germania“*, care obicînuesce a publica informațiunĭ eminente din Roma, află că la 28 Iunie st. n. se va subscrie protocolul despre reînoirea triplei alianțe.

Țarul în România și Bulgaria. S'a ¢is, că Țarul *Nicolae II* a primit invitarea principelui Ferdinand de a participa la desvĕlirea statueĭ „Țaruluĭ liberator“ în Sofia. Scirea acéstă a fost combătută. *„Neue Freie Presse“* spune acum, că Țarul va participa de fapt la sêrbările din Sofia și în călĕtoria sa spre Bulgaria va face o visită Regeluĭ *Carol* al Românieĭ.

»Cilibidakizmus«.

Sub acest titlu ¢iarul unguresc *„Alkotmány“* publică un remarcabil articol, din care reproducem următórele:

După-ce spune, că contele I. *Eszterhazy* a atacat în camera magnaților în mod, cel puțin, neobicînuit pe noul alesul episcop gr. or. la Arad, numindu-l „popa Cilibidache“, ceea ce ar însemna (în România) „popă bețiv“,*) l'a timbrat de trădător de patrie și prejudecând dreptuluĭ de confirmare al Corónei, a pretins energic respingerea aprobăriĭ luĭ; și după-ce spune, că Mangra a rĕspuns la acest atac al contelui, dér că Eszterhazy nu și-a revocat atacul, — *„Alkotmány“* continuă astfel:

„N'avem nicĭ în clin, nicĭ în mânecă cu Vasile Mangra. Nimic nu-l légă de noi în privința politică. Noi n'avem între Românĭ aderențĭ politicĭ, cum are partidul liberal și partidul kossuthist. Ni-e absolut indiferent cum judecă despre noi Mangra și ai seĭ, fiind-că nicĭ-odată n'au pactat cu noi în politică, séu în alt-ceva. Abstragem peste tot dela motivele individuale și politice în afacerea-Mangra și punem simplu întrebarea: în ce fel de stărĭ ne aflăm noi adĭ? Ce s'a făcut cu sentimentul de drept în anumite cercurĭ, carĭ vor sĕ domineze? Și ce fel de cause, ce fel de elemente au provocat anarchia acéstă în viéța nóstră publică? Cine este președintele Curieĭ: Nic. Szabo, séu contele Eszterházy? Este președintele tribunaluluĭ criminal Zsitvay Leo, séu Olay Lajos? Procurorul corónei e Hammersberg Leo, séu Vészi Josef? Procurorul suprem este Szekely Ferencz séu Rátkay Lászlo? Cine a însărcinat pe contele Ioan Eszterházy, Olay, Veszi, Ratkay și soțĭ, sĕ alerge vecînic după trădătorĭ de patrie? Cine li-a dat autorisația, ca sĕ califice în mod volnic, și cu abatere dela litera și spiritul legiĭ, faptele domnilor pe carĭ nu-ĭ au la stomac, drept trădare de patrie? Dela cine-șĭ derivă puterea aceea, ca în mod brusc sĕ tîrască înaintea publicitățiĭ victimele pe carĭ șĭ-au pus ochiĭ și, fără de a-ĭ fi ascultat, sĕ-ĭ judece îndată?

„Nu primim lecțiunĭ în cestiunea patriotismuluĭ maghiar dela pressa liberală și dela anumițĭ corifeĭ liberalĭ. Décă elementele acestea ne atacă, noi nu le băgăm în sémă atacurile și le repudiem. Décă ne laudă cu viclenie, lauda acésta nu ne mișcă, ba nicĭ că dorim lauda lor. Lupta nóstră nu este o sinamăgire și armele nóstre nu sunt ura și suspițiunarea. Cum se póte numi starea aceea, în care ¢ilnic și cu orĭ-ce preț îșĭ fac mendrele domniĭ, carĭ iscodesc trădătorĭ de patrie și carĭ aduc judecățĭ. Dér starea acésta nu dovedesce iubirea de patrie curată și nobilă, ci un paroxism nearticulat. Este *cilibidachismul* iubireĭ de patrie. Ceĭ ce se află în starea acésta condamnă fără nicĭ o socotință pe toțĭ, carĭ nu lucréză după gustul lor. Ceĭ-ce se sbat în starea acésta, sunt unilateralĭ, preocupațĭ, atacă vitejesce numaĭ pe aceia, carĭ sunt maĭ slabĭ, decât eĭ.

*) Nu-i adevĕrat, că „Cilibidache“ ar însemna „popă bețiv“, ci este numele unui călugăr grec, care vrea sĕ le scie tóte mai bine și-i plăcea a-se amesteca unde nu-i fierbe óla. Prin România i-se ¢icea în adevĕr părintelui Mangra — „Cilibidache“ cu alusiune la faimosul „studiu de drept canonic relativ la caterisirea metropolitului Ghenadie“ ce l'a fost scris la 1896 și l'a publicat prin ¢iare. — Red. „G. T.“

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Chinesiatul familiei Băsărabă
din
Țéra Hațegului.

Comunicare făcută în ședința Societății istorice dela 16 Februarie a. c.[1])

I. Instituțiunea chinesiatelor românescĭ.

Lex antiqua. Consvetudo terrae. Jus Wolachie.

Cel mai vechiŭ document, pe care-l cunóscem până astădĭ cu privire la chinesii Băsărabĭ de peste Carpațĭ, este din anul 1398.

Acest document, al căruĭ original se află astădĭ în posesiunea nóstră, este o sentință a celor 12 Jurațĭ românĭ din *„Provincia Haczak“*, pronunțată în procesul chinesilor Băsărabĭ din comunele *Rîușor* și *Rîul-alb*. Inainte de a trece la conținutul acestei importante sentențe, date din partea unui tribunal românesc la a. 1398, vom premite aicĭ câte-va cuvinte asupra *instituțiunii chinesiatelor române* în secolul al XIII-lea și XIV-lea.

Încă înainte de a-se ivi la Carpațĭ cele două principate române, voivodatele luĭ Lynioy și Stanislau, din colo și din cóce de Olt, vechia organisațiune socială și politică a Românilor era basată pe un *sistem militar.*

Numirile de *Voivo¢ĭ* (Duces, exercitus ductores), titlu, ce-l purtară cu glorie principiĭ românĭ până în ¢ilele nóstre, numirile de *boerĭ* (milites dignioris ordinis, bellatores, Nobiles ut dicitur Valachorum) — *castrensĭ* séu *țĕranĭ apĕrătorĭ ai castrelor,* — representau tot atâtea elemente ale vechiĭ constituțiunĭ militare a poporuluĭ român.

Blachii, séu Românii din peninsula balcanică, formau încă în secolul al XII-lea o parte însemnată din armata imperiuluĭ oriental. Ér după-ce *Românii din Hem* se despărțiră de Byzantinĭ, eĭ ne dau probe strălucite de o valóre, de o disciplină și organisațiune militară vechiă, bătênd armatele luĭ Isac și Alexe Angel, sfărîmând trupele Cruciaților și prindênd pe Balduin, împĕratul Latinilor.

Acelașĭ caracter militar îl aflăm la Românii din părțile *Ungarieĭ* și ale *Transilvanieĭ.*

La a. 1457 regele Ladislau al Ungarieĭ confirmă vechile libertățĭ ale Românilor din *Bănat*, în semn de *gratitudine*, după cum ¢ice dênsul, pentru meritele, ce le-au câștigat Românii aceștia, pă¢ind și apărând vadurile Dunăriĭ în contra deselor încursiunĭ turcescĭ, și regele adauge cu acéstă ocasiune, că *militarismul Românilor din Bănat era consvetudinar*[2]), adecă nu era impus nicĭ prin lege, nicĭ prin relațiunĭ de vasalitate.

Românii din *Brescu*, un sat însĕmnat românesc situat în partea orientală a Transilvanieĭ, constituiau din vechime o garnisónă permanentă la pasul *Oituzuluĭ*, avênd sĕ apere frontiera de acolo și sĕ facă esplorațiunĭ în ținuturile Moldoveĭ, *„după cum le-a fost datina și până aci“* — sicut hactenus sunt consueti[3]).

Ér Românii din ținutul *Deveĭ* și al *Hinedóreĭ* formau în evul de mijloc o societate organisată militãresce, avênd sĕ construiéscă fortificațiunĭ, sĕ apere castele, sĕ iee parte la espedițiunĭ în timp de resbel, — și regele Sigismund numesce acéstă îndatorire a Românilor *o vechie și laudabilă consuetudine*[4]).

Aceeașĭ „laudabilă consuetudine“ o găsim și la *Românii din țéra Făgărașuluĭ* în vechia *Terra Blacorum.*

Boerii din țéra Făgărașuluĭ constituiau încă din vechime o cohortă stabilă în jurul castelului de aci, avênd sĕ presteze servicii militare domnilor acesteĭ pro-

[1]) Din *„Revista pentru istorie, archeologie și filologie, organ al societății istorice române“*, fascicula pe Aprile — Maiŭ 1902, pag. 50—73. — Textul diferitelor documente, ce le citéză autorul, sunt reproduse în Revistă.

[2]) Pesty, A Ször. h. oláh kerületek, 73. 1457 Ibid. 75—76. 1457. — Pesty, A Szörényi Bánság, III. 117. 1494.

[3]) Fejér, Codex dipl. Hung. X. 6. 796—98. 1462.

[4]) Kemény in Magazin f. Geschichte Siebenbürgens, II. 315. 1427.

Pe Desid. Banffy și pe Coloman Tisza, carî în interesul domniei de partid liberale au vrut se jertfescă constituția maghiară, nu i-au timbrat de trădătorî de patrie; nu l'au timbrat nicî pe Vazsony-Weiszfeld Vilhelm, care în mod infam a batjocurit figurile gloriose ale maghiarismului, nicî pe garda rabinilor, carî nu dau măcar întrare limbei maghiare în sinagogele lor. Dér un magnat catolic, décă participă la o adunare religiósă în Viena, e trădător de patrie; un preot catolic, care nu face decât se citeze declarațiunile scriitorilor vechî despre o figură istorică a nóstră, nu din cele mai marî, e trădător de patrie; preoții catolicî, carî nu ascultă de anumițî șoviniștî în cestiuni rituale și liturgice, adecă în afacerî bisericescî interne, sunt trădătorî de patrie; Maghiarul, care nu onoréză ca himn național un cântec popular și istoric, e trădător de patrie. și toțî acesti „trădătorî de patrie“ sunt condamnațî înainte de a fi ascultațî. Décă vréu se se justifice, sunt omorîțî cu sgomotul, ce se face contra lor. Tot așa au făcut și cilibidachiștii parisienî ai revoluțiunei francese. Cel ce n'a vrut se cânte „*Ça ira*“, a ajuns sub ghilotină; cine n'a vrut se se închine „deiței minței“, ghilotină i-a fost sórtea.

„Se numim copilul cu numele lui. De când esistă cestiune de naționalitate în Ungaria? *Cine ațîță la ură pe Maghiarî în contra nemaghiarilor?* Aceia și numai aceia, despre carî deja Stefan Szechenyi a dis înainte c'o jumetate de secol: *„Acum noi iî recipiăm pe ei, dér va veni timpul, când ei ne vor recipia pe noi“*. Ioan Eszterházy a fost *recipiat* deja, și pe cel-ce Veszi Josef nu-l recunósce de Maghiar, acela simplamente nu e Maghiar. Lucrul stă adî așa: Pichler grijesce de Ungaria, Olay de preoții catolicî, ér Veszi grijesce de Maghiarî. Așa-i, că Maghiarul e fericit?“

„*Alkot.*“ încheie dicênd, că țéra se află în prejma deslegării unor probleme grave împreunate cu crisă economică și socială, când nicî Maghiarii, nicî Nemaghiarii n'au nevoe de a vîna după „trădători de patrie“. *Cilibidachismul* șovinist, care e mai periculos decât cestiunea naționalităților, numai prin punerea patriei sub scutul *crucei* póte fi contrabalansat, fiind-că numai crucea învață pe om principiile, carî îl fericesc și sunt fundamentul înflorirei naționalităților și țerilor, ea singură ne învață principiul *dragostei*, pe care *Cilibidachii* pripășițî aicî din streinătate, nu-l cunosc.

Rassele în Ungaria.

Sub titlul acesta a publicat P. *Balogh* în editura ministeriului unguresc de culte și instrucțiune publică, o carte interesantă despre popórele din Ungaria.

Pressa maghiară s'a ocupat și se ocupă mult cu cartea acésta. „Budapesti Hirlap“ apreciând valórea cărții, scrie între altele următórele:

„Autorul (cărții) își resuméză resultatele la carî a ajuns din punct de vedere politic ast-fel: In lupta pentru esistență în ultimii 50 de anî, Maghiarii au pierdut terenul în 456 localitățî, și au cucerit victorios numai în 261 localitățî. Față de acésta câștigul curat al *Românilor* este de *298* localitățî, a Slovacilor de 7, a Germanilor 52 localitățî. O pierdere mai mare decât Maghiarii, carî de 45 anî sunt depositarii puterii de stat, n'au avut decât Rutenii, carî au pierdut terenul în 213 localitățî, în favorul Slovacilor. In lupta acésta păgubașii, după Rutenî, sunt Maghiarii, pe când *în fruntea victorioșilor stau Românii cu aprópe 300 comune*“.

„Bud. Hirlap“ e fórte nedumerit asupra întrebării, cum se póte, că după statistică Maghiarii se înmulțesc mai tare, decât cele-lalte naționalitățî, pe când resultatul cercetărilor lui Balogh dovedesce, că după Rutenî pierderile cele mai marî li-au avut Maghiarii?

Față de constatările acestea, carî se contradic, „Bud. Hirlap“ e de părere, că curentul de expansiune a rasselor „streine“ numai prin puterea statului póte fi oprit, și Ungaria numai atuncî va fi o adevărată Ungarie, décă și în privința etnografică întreg teritoriul va fi al Maghiarului. Ungurii ar ave în ei forța suficientă pentru resolvarea acestei probleme, fiind-că „dintre tóte rassele patriei, ei au cea mai mare putere de espansiune“.

O fi! Căcî totul țintesce spre resolvarea acestei probleme din partea „fericitorilor“ Ungariei. Ce alta se urmăresce prin seria nesfîrșită de ordonanțe ministeriale de maghiarisare, décă nu revenirea la politica dintre anii 1830—1849, când șovinismul unguresc impusese deja atuncî popórelor nemaghiare, ca toțî se învețe unguresce în timp de dece anî. Maghiarii de adî și-au uitat învățăturile și sfaturile, ce li-le dau înțelepții lor, că cu sila nu poțî maghiarisa popóre, carî locuiesc compacte și în număr de milióne multe în țerile acestea. Și-au uitat chiar și de cuvintele, ce le-a dis odată fanaticul Kossuth către un colonel de honvedî din Maramureș, care mersese se-l visiteze la Turin: *„Nu se póte imagina o utopie mai mare decât maghiarisarea“*, căcî „limba și religiunea acestor popóre se pot considera cu drept cuvênt, ca un antic și sfânt tesaur, ce nu e permis nimênuia a-l confisca“ („Nagyvárad“ dela 14 Maiŭ 1893.)

Concedem bucuros d-lui Balogh și soțî, că Românii — cu tóte nepăsuirile, ce i-au ajuns și-i ajung — nu lasă pe cât pot terenul de sub picióreIe lor, ba icî colo chiar se întăresc, și sporesc în număr și avere. Acésta însĕ numai hărniciei, virtuților moștenite și sirguinței lor este a se atribui. Un popor cu astfel de aptitudinî, cum e al nostru, nu huiduit, persecutat și scurtat în privința culturală și socială, ci ajutat ar trebui se fie tocmai din partea statului, căcî mai rar popor, care se-și fi vĕrsat cu atâta îmbelșugare sângele și se fi jertfit cu mai multă dragoste din averea sa pentru apĕrarea și susținerea patriei comune.

Politica de naționalitate maghiară și societatea maghiară.

De bar. *Banffy Dezső.*

— Fine. —

Nu mai sufere îndoială, că poporul sĕrac, ce caută slujbă pe la case, fiind avisat la acéstă slujbă, n'ar pune pedecî, și acésta cu atât mai puțin, cu cât poporul din ținuturile acestea, care emigréză în America, învață englezesce fără nicî o antipatie și de aceea, cum n'ar vré și n'ar pute se învețe în patria sa unguresce? Rĕul însĕ zace acolo, că Americanul cel șovinist se înțelege, că nu vorbesce cu el, decât englezesce, pe când noi, în lipsa „ideei *naționale*“ învĕțăm diferite limbî ale diferitelor ținuturî, prin care lucru noi nu cooperăm de loc la crearea *statului național maghiar unitar*, seu cel puțin punem pedecî în calea desĕvîrșirii mai accelerate a acestei creărî.

Clușiul este unul din cele mai unguresci orașe ale Ungariei. Imprejurimile lui sunt pe jumĕtate unguresci. Și totușî te dóre inima, când la tĕrgurile de sĕptĕmână audi acolo vorbindu-se *aprópe numai românesce.* Óre nu se predă și în șcólele de acolo limba unguréscă în mod obligatoric? Se nu aibă societatea unguréscă, însufiețită de idea națională, destulă forță, spre a generalisa întrebuințarea limbei maghiare în contactul cu poporul? Noi credem, că da. Și de ce totușî nu observăm nicî un progres în privința acésta?... Fiind-că aderenții entusiaștî ai ideei naționale maghiare și femeile lor patriotice, la ședințele dela „Emke“ anunță cu frase umflate ținta, ér cu ocasiunea procurării celor trebuinciose pentru traiul dilnic, în piață, din comoditate séu obicînuință vorbesc limba valahă. Și totușî n'ar trebuî, decât puțintică voință conscientă și puțintică solidaritate conscientă din partea cumpĕrătorilor și publicul maghiar șî-ar pute procura trebuințele dilnice ale traiului, vorbind unguresce și contribuind astfel cu mijlóce, la aparență neînsemnate, la realisarea scopului celui mare, care este: *crearea statului național maghiar unitar*. In acest mod s'ar pute din di în di și din loc în loc înmulți cantitatea celor ce sciu unguresce și s'ar pute asigura pe viitor calitatea celor ce sciu și celor ce simt unguresce.

In comerciul din Sibiiu, Brașov, Sighișóra, Bistrița, precum și în celelalte orașe săsescî am avut ocasiunea a observa, că cei mai mulțî comercianțî sașî sciu unguresce. Și totușî am făcut esperiența că inteligența maghiară, care frecuentéză magaziile lor,—ca se se fălescă cu cunoscința limbei nemțescî — se tocmesce cu ei pe nemțesce, deși când ese din prăvălie îl suduie pe Neamț unguresce.

Óre comerciantul sas, care va fi avênd spiritul comercial, ar refusa pe mușteriul ungur, décă ar vorbi unguresce? Ideea naționala trebue se pĕtrundă pe fie-care adevĕrat fiu al patriei, și „ideei naționale“ puternice nu i-se pot pune limite.

Esemple analóge am pute cita nenumĕrate, ținuturile din Ungaria de sud locuite de Sêrbî și Românî, séu „coloniile“ germane și croate de dincolo de Dunăre reclamă de asemenea — décă vrem se creăm *statul național maghiar unitar,* — ca Maghiarii ce locuesc în mod „sporadic“ printre ei, pĕtrunșî de idea națională, se vorbéscă unguresc cu dênșii. (Dér décă „dênșii“ nu vor voi se vorbéscă unguresci cu „sporadicii“ maghiarî, ce remediu recomandă baronul pentru asemenea casurî?... Baioneta?... In adevĕr nicî cretinismului lui Banffy nu e chip, se-i pună cineva limite. — Trad.)

Insĕ nu este suficient, ca intelectualii, cercurile bine situate și conducĕtóre se fie pĕtrunse de „ideea națională“. Societatea maghiară trebue se înfluințeze în direcție națională și straturile de jos ale poporului maghiar. Numai atuncî sub influența acestei consciențe va fi posibil, ca Maghiarii carî locuesc amestecațî printre naționalitățî, se ajungă la convingerea, că nu e permis se între în contact cu naționalitățile, decât unguresce; ei trebue se o simtă acésta și se o învețe deja în școlă, că sunt datorî cu acésta maghiarismului, sunt datorî resolvirei problemei *statului național maghiar unitar*, sunt datorî și propriei lor mândriî. Acésta trebue se-i sugereze încă din școlă. Trebue, trebue se se créscă un popor, care posedă conscientă de sine, conscientă națională, și care până în ultimul sĕu fiu este *șovinist.* Numai cu o asemenea armată se póte valora „ideea națională“, cu o armată ai cărei conducĕtorî și ofițerî și chiar și cel din urmă infanterist este pĕtruns de conscienta țintei și este condusă în tóte mișcările de „ideea națională.“

Dér pentru-ca se fie posibil așa-ceva, în prima linie nu numai diriguitorii și conducĕtorii, ci și învĕțătorii și educătorii poporului trebue se fie șoviniștî. Prin o asemenea colaborare generală, maghiară-națională-socială, întinsă până la cele mai inferióre straturî, póte se se resolve proproblema, care trebue inevitabil resolvită, décă vrem se asigurăm viitorul statului maghiar, căcî *Ungaria nu va pute esista ca stat, décă nu va sci se devină* **stat național maghiar unitar.**

In forța societății naționale maghiare unitare trebue se se găséscă mijlócele, carî pe acest teren oferă avantage aceluia, care scie unguresce și este Maghiar. Căcî pe cât timp în constituția statelor de dinainte de 1848, nobilimea ungară alcătuia națiunea și era un avantagiu de a aparține nobilimei ungare, tot așa astădî pe temeiul *egalității de drept* (Ce blasfemie!) forța socială națională maghiară și avantagele sociale și materiale oferite prin ea, trebue se promoveze apartinența la națiunea maghiară, respective tendința de a-se înrola în ea.

Un șovinism puternic, un șovinism conscient, o activitate șovinistă sunt mijlócele cele mai eficace pentru acésta. Și acésta în general și în special în statele poliglote nu se póte cere cu resultat sigur, decât dela societate. Acel mare bărbat de stat de curênd repausat, avea întru cât-va dreptate, când dicea: *„Ungaria n'a avut încă un ministru cu adevĕrat șovinist, nicî nu póte se-l aibă“*. (Nicî Banffy?... Trad.).

Căcî în împrejurările nóstre nu póte cine-va face tot ceea-ce crede de bun. Acela, care a fost deja la putere, séu care n'are prospecte de a ajunge la putere, póte se se esprime mai liber séu se stabiléscă tese, a căror realisare practică n'a întreprins'o în trecut, séu pentru a căror realisare va lipsi ocasiunea. De altminterî și politicianul în retragere și opusiția chiar,

---

vincie, și anume servicii militare equestre, în puterea unei vechî consvetudinî, și acéstă organisație militară se conservă aci până la jumĕtatea secolului al XVIII-lea[5]), ér în anul 1876 guvernul unguresc șterse și ultima rĕmășiță din acest sistem militar, numele și funcțiunea de *„căpitan al țĕrei Făgărașului“*.

Aceleașî vestigiî ale unei vechî organisațiunî politice-militare le aflăm și la Românii din *Croația* și *Slavonia.*

Așezațî între rîurile Drava și Sava, Românii de aicî formau o comunitate militară, constituițî sub *voivodî* și *căpitanî*, și obligațî se apere frontierele Austriei și contra incursiunilor turcescî[6]).

In tocmai după cum era caracterul, tot astfel erau și elementele societății române.

In fruntea *Provincielor române*, atât dincóce, cât și dincolo de Carpațî, se afla câte un *Voivod Ban* séu *Căpitan* (militum duces, esercitus ductores) învestițî totodată și cu funcțiunî administrative și cu unele atribuțiunî ale puterii judecătorescî.

Ér societatea, séu poporul, se afla divisat în *trei clase*, în *boierî* séu militarî de prima ordine, *chinesî* séu căpitanî de districte, și în *țĕranî liberî*, obligațî la apĕrarea castrelor, a frontierelor și la rĕsboiŭ în timp de necesitate.

Voivodatele române, atât dincóce, cât și dincolo de Carpațî, se aflau la început divisate în mai multe *chinesiate* séu *districte.*

Funcțiunile *chinesului* erau diferite El era judecătorul și capul administrațiunii districtului, însĕ în prima linie chinesul era prefectul militar al ómenilor sĕi, și documentele istorice de peste Carpațî amintesc adese-orî cu laudă despre vitejiile în rĕsboiŭ ale chinesilor românî.

Demnitatea chinesului era *ereditară*[7]) Ea trecea din părinte în fii și din fii în nepoțî, ca un drept particular al familiei chinesescî, și acéstă transmisiune ne este esplicabilă.

Instituțiunea chinesiatelor se basa mai mult pe valórea militară a familiei chinezescî.

Drepturile chinesilor românî fiind ereditare, chinesiatele începuse încă din timpurî fórte depărtate a se divisa între membrii familiei; astfel, că în secolul al XIV-lea și al XV-lea numĕrul chinesilor de peste Carpațî era atât de mare, în cât ei formau în aceste timpurî o clasă importantă a societății române, o clasă, care astădî a dispărut cu totul.

Cu tóte acestea însĕ, o parte din chinesiatele românescî mai aveau și în secolul al XIII-lea o estensiune teritorială destul de însemnată.

(Va urma).

[5]) Densușianu, Monumente pentru istoria țĕrei Făgărașului, 36—37. 1664. — Ibid 49—50. 1694.

[6]) A se vedé capitolul *„Românii în epoca militară“* la Densușianu, Revoluțiunea lui Horia în Ungaria și Transilvania, p. 28—57.

[7]) Densușianu, Documente privitóre la istoria Românilor. Vol. I. 2. 241. 1377.

are dreptul de a schița programe, ale căror detailurĭ aparțin viitorului îndepărtat și carĭ se realiséză numai după posibilitate și oportunitate.

Recunóscem și noi, că deși idealul *statului național maghiar unitar* ne-a însuflețit în tot-déuna, totușĭ în scurtul (?) timp, ce ne-a fost dat a sta la putere, n'am putut face totul în interesul acelui ideal, din ceea-ce am semnalat mai sus ca necesar. Ba, multe am negligeat chiar, deși ne-am dat silința de a aduna câte-va pietri la fundamentul *statului național maghiar unitar.* Ne-am dat silința de a promova desvoltarea direcției puternice naționale și de a pune zăgazurĭ tendințelor neîndreptățite ale naționalităților, carĭ vătĕmau *statul național maghiar unitar*. Nu cerem mai mult nicĭ dela cei-ce vor veni după voi, căcĭ, póte, acceptăm și noi, că Unguria 'nu póte avé un ministru-președinte șovinist, deși credem de oportun, ca un bărbat de stat maghiar aflător la putere, în tóte actele sale trebue sĕ aibă înaintea ochilor idealul *statuluĭ național maghiar unitar*, în interesul căruia nimic sĕ nu negligeze, sĕ simtă și sĕ înțelégă ce este acéstă problemă; sĕ scie, că Ungaria, décă nu va sci sĕ fie *stat național unitar*, nu póte sĕ rĕmână stat și chiar décă el însu-șĭ, cât timp este la putere, nu póte sĕ ducă înainte drapelul unui puternic *șovinism*, sĕ permită totu-șĭ, ba sĕ facă chiar posibil, ca societatea maghiară, pĕtrunsă de „ideea națională“, sĕ pótă pretinde mult în tendința sa spre marele ideal. Ĕr puterea sĕ realiseze atâta, cât este cu putință actualmente, însĕ tot-déuna așa, ca noi sĕ progresăm mereu din tréptă în tréptă, din pas în pas și ca nicĭ-odată sĕ nu intervină stagnație în crearea idealului *statuluĭ național maghiar unitar.*

Rivalitatea germano-rusă.

Atenția guvernului rus e în momentul de față serios îndreptată spre Asia mică și Persia. Progresele repedĭ făcute de influența germană în Anatolia și în Persia, au alarmat cercurile conducĕtóre de aci. Indolența arătată până acum de Rusia față de propaganda germană, a fost mult în defavórea celei dintâiŭ.

Guvernul rusesc începe adĭ sĕ-șĭ dea sémă de greșéla făcută și ar vré sĕ-o repare. In ultimul timp Germania, grație politicei sale insinuante, a sciut sĕ dobêndéscă dela Sultan și dela Șahul Persiei importante concesiunĭ, — importante atât din punctul de vedere al sferei de influență politică, cât și din punctul de vedere al favorisărei industriei sale. Linia ferată a Bagdadului, care deschide Germaniei drumul pe golful persic, décă nu se vor lua din timp mesurĭ de parare, va constitui o grea lovitură pentru prestigiul și espansiunea ruséscă.

Progresele făcute de influența germană, dice *„Nowoje Vremja“*, sĕ-i serve guvernului imperial de lecție în viitor. Indiferența cu care a privit negociațiunile cabinetului din Berlin cu Pórta și cu Curtea persană, a fost binevenită pentru Germania, care, astfel nesupărată, a putut sĕ înainteze mereu până în inima Turciei de Asia și a Persiei.

Greșélă a fost, dér nu e încă prea târdiu pentru a o repara. Rusia dispune încă de suficiente mijlóce pentru a-șĭ croi partea ei de influență în acele douĕ regiunĭ asiatice.

Rusia, dice *„Nowoje Vremja“*, are datoria, pentru menținerea prestigiului ei de mare putere, sĕ nu cedeze Germaniei pasul și sĕ céră și obțină concesiunile, carĭ nu i-se pot refusa.

Pentru a contrabalansa influența germană, Rusia va trebui sĕ lege linia ferată caucasiană cu Tauris și de aicĭ sĕ pĕtrundă în inima Persiei.

Noua politică a guvernului în Turcia de Asia și în Persia va provoca de sigur dese ciocnirĭ diplomatice cu Germania, care 'șĭ va vedé paralisată influența.

„Corda Fratres“.

(*Protestul studenților din Iașĭ*).

Subsemnații membri ai comitetelor: național studențesc din Iașĭ, societatea studenților universitarĭ „Solidaritatea“, a societății studenților „Zorile“ și a studenților în medicină română, de comun acord:

Vĕdênd rĕspunsul dat de d-l Cornel Szemenyei, locțiitorul președintelui dela federațiunea internațională „Corda Fratres“, prin scrisórea din 18 Maiŭ 1902. Nro. 436, d-lui Ioan Scurtu, vicepreședintele secțiunei române, la numita federațiune, prin care i-se comunică că nu póte fi considerat ca representant al secțiunei române, pentru motiv, că d-sa ar fi supus ungar;

Avênd în vedere, că d-l Scurtu, vicepreședintele secțiunei române la numita federațiune, este ales de delegații nostri românĭ la congresul din Paris 1900, și recunoscut de acel congres la care de altmintrelĭ au participat și Maghiariĭ;

Considerând, că urcarea unui mandat dat unui ales al nostru, este un drept adĭ al Românilor personal și nu e permis nimĕnui a se învesti cu acest drept, fără ca acela orĭ-care ar fi posiția lui în federațiune, sĕ nu comită un act ilegal și o atingere nepermisă în demnitatea întregei studențimĭ, pe care acel delegat o represintă;

Că, astfel fiind:

Declarăm:

Că d-l Ioan Scurtu, este și continuă a fi vice-președintele secțiunei române din federațiunea internațională „Corda Fratres“; și

Că, nu permitem nimĕnui a revoca un mandat dat de noi, și validat de un congres general — dreptul de revocare fiind un drept al nostru propriu, de care numai noi avem cădere de a usa.

Iașĭ, 2 Iunie 1902.

(Urméză semnăturile biurourilor societăților).

SCIRILE DILEI.

— 10 (23) Iunie.

Cântece oprite. Fóia sibiiană *„Szeben és Fogaras Varmegye“* spune, că căpitanul poliției din Sibiiu a oprit, ca în localurĭ publice sĕ se cânte „Kossuth-nota“, și „Tavasz elmult“, al cărui refren e: „Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos“. Căpitanul a oprit tot-odată și cântecele *„Wacht am Rhein“* și *„Deștéptă-te Române“*, dicĕnd în motivarea oprirei, „că nu se póte permite esecutarea în localurĭ publice a cântărilor, carĭ scandaliséză pe cei de altă naționalitate.“

Esamenul de maturitate la gimnasiul din *Blașiŭ* s'a încheiat Vinerĭ în 20 l. c. cu resultat destul de bun. Au fost admișĭ la esamenul verbal 39 elevĭ (din 45.) Unul nu s'a presentat la esamen din causă de bólă. Din cei 38, carĭ au fost esaminațĭ, au fost declarațĭ maturĭ cu eminență 5 inșĭ: Eugen Sâmpetrean, Ioan Mărginean, Traian Pop, Quintiliu Viciu și Iuliu Salusinszky; cu bun patru: Ioan Isaie, Ioan Cârnaț, Silviu Pojar și Sim. Dragomir; maturĭ cu suficent: 22 inșĭ. Din câte un studiu au fost relegațĭ la repițire după 3 lunĭ 4 inșĭ; pe un an trei inșĭ.

Lyubomir Pavlovicĭ — nevinovat. O fóie budapestană spune, că „insulta“ dela gara din Chichinda-mare, n'a sĕvîrșit'o deputatul sêrb Lyubomir *Pavlovicĭ*, ci un individ cu numele Dumitru *Sevicĭ* din Feldkirchen, care sémĕnă mult cu Pavlovicĭ. Sevicĭ e cunoscut ca om scandalagiu. Góna contra lui Pavlovicĭ s'a pornit din causă, că a făcut sĕ cadă la alegerĭ în Török-Becse fostul deputat al cercului. De când Pavlovicĭ a devenit deputat, a fost citat de 26 orĭ înaintea fisolgăbirĕului în afacerĭ de „transgresiune“.

Un discurs al împĕratului Germaniei. Impĕratul Wilhelm a ținut în *Aachen* un lung discurs expunênd, care trebue sĕ fie misiunea imperiului germanic, misiune, care sĕ consiste în întemeerea unui imperiu universal de spirit german în lumea întrégă. Cu acéstă ocasiune împĕratul a relevat importanța religiunei pentru stat și necesitatea unei armonii desăvîrșite între protestantism și catolicism.

Noul rege al Saxoniei, George, a adresat armatei un ordin de di, prin care îi mulțumesce pentru sentimentele sale de credință de până acum și îi esprimă tot-d'odată speranța sa, că armata va păstra aceleașĭ sentimente pentru noul Rege.

Un nou doctor. Ni-se scrie din Clușiŭ, că Sâmbătă în 21 Iunie s'a promovat la gradul de doctor în drept d-l Aurel *Oprea*, originar din Munții Apusenĭ.

Scirĭ musicale. D-l A. Nemeș, originar din Transilvania și de mulțĭ anĭ domiciliat în Viena, a sosit în Brașov cu fiiul sĕu *Aurel Nemeș*, conservatorist la Viena și elevul renumitului măestru de concerte și profesor la conservatoriu Carol Prill. Aflăm, că tînĕrul violinist român, care abia acum împlinesce 16 anĭ, avênd un talent deosebit musical, s'a dedicat carierei artistice. Dênsul vré sĕ dea cu ocasiunea acésta aicĭ în Brașov un conncert, sperând, că va întêmpina sprijin și încuragiare din partea publicului nostru.

Klofaç și diarele din Polonia ruséscă. O scire telegrafică din *Varșovia* spune, că contrar obiceiului de până acum, censura a *permis* diarelor, se reproducă vorbirea, ce a ținut'o deunădĭ deputatul ceh Klofaç în parlamentul din Viena contra împĕratului Wilhelm. Și s'a mai permis diarelor galițiene se publice și articolele scrite din incidentul acelei vorbirĭ.

Tragere la țintă. Mâne Marțĭ, în 24 Iunie, batalionul de honvedĭ din Brașov va eși în Poiană la tragere la țîntă. Din acéstă causă, poliția aduce la cunoscință publică, că este sever oprit de a călca pe teritoriul Poianei dela órele 5 dim. până pe la órele 2 p. m.

Concertul militar anunțat de noi pentru erĭ la „Pomul verde“, nu s'a putnt ține din causă, că musica militară, angajată de d-l *Sorea* și care a cântat la o petrecere de vară din Săcele, nu a venit pe timpul fixat. Prin acésta întârdiere, d-l restaurator Sorea a suferit marĭ pagube. D-sa rógă publicul, sĕ scuze nețînerea concertului, provenită din cause independente de voința sa.

Revĕrsarea Someșului.

Ni-se scrie din Nușfalĕu, că inundarea dublă, ce a fost în numita comună (în 13 și 19 Iunie) a causat stricăciunĭ imense. Așa mare inundare nu s'a mai pomenit. Preotul Ion B o t e a n u din numita comună a prohodit în diua de 19 Iunie pe o femeie cu numele Florica Budușan, într'o casă pe ulița din jos în mijlocul satului și a stat în casă, în apă până în genunchĭ, ér cantorul, fiind mai mic de statură, s'a suit pe vatră.

Erburile, grânele și mălaiele, la ce mai trăgeau nădejde bieții ómenĭ, că se vor întrăma după prima inundare, au fost cu desăvêrșire nimicite prin cea de a doua. Trifoiul și luțerna cosite la deal, putrezesc în brasde. Mulțĭ au rĕmas fără nicĭ o sĕmĕnătură, espușĭ fómetei, ca vai de ei.

Caracteristic pentru iubirea de vatră și casa bietului Român este ceea-ce scrie un corespondent din Deșiŭ diarului „M. P.“ din Clușiŭ:

„Lucrările de salvare, scrie „M. P.“, sunt fórte îngreunate prin faptul, că mulțĭ dintre locuitorii românĭ, pe carĭ inundările i-au păgubit mai cu sémă, și carĭ îșĭ perd împreună cu colibele și ce au în ele, tot ce au avut la sufletul lor, se închid cu familiile lor în case și nu vor sĕ fugă dinaintea potopului. Ei fac oposiție desperată organelor administrative, carĭ vréu sĕ-i scótă din casele, ce amenință în fiecare moment a-se surpa, și strigă pe jumĕtate nebunĭ:

„Décă ne piere totul aicĭ, sĕ perim și noi!“

Și décă totușĭ, cu primejduirea vieții și cu marĭ greutățĭ organele autorităților reușesc a-i scóte, ei profită de prima ocasiune spre a fugi érășĭ la casele lor“.

Alipirea acésta dovedesce însĕ pe lângă iubirea de vatra părintéscă încă și altceva: lipsa de încredere în cei ce vin sĕ-i salveze. Și acésta este fórte trist, findcă are motive adênc înrădĕcinate.

Au fost ruinate decĭ și decĭ de sate de către valurile furióse. Datoria guvernului și a societății ar fi sĕ dea ajutórele necesare acestor nenorocițĭ, carĭ și ei sunt cetățenĭ și contribue și ei la întreținerea statului.

Sĕ vedem.

Anuarul

școlei civile de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ din Sibiiu.

Au început sĕ apară anuarele școlare, carĭ *raporteză* asupra activității din anul trecut școlar și dau câte un mic *program*, referitor la anul viitor.

D-l Dr. Vasile *Bologa*, directorul școlei de fete a „Asociațiunei“ nóstre, a fost cel dintâiŭ, care șĭ-a presentat amicilor școlei, în fruntea căreia stă, anuarul pe anul 1901/902.

Anuarul are 42 paginĭ și conține pe 9 pagine nisce impresiunĭ și reflexiunĭ geologice ale d-lui profesor Victor *Păcală* întitulate: „Prin labirintul de peșterĭ dela St. Canzian și Divača în Carst.“

După aceste impresiunĭ și reflexiunĭ urméză autobiografia d-lui Ioan *Popovicĭ*, care după 10 anĭ de activitate ca profesor la numita școlă, a trecut la pensie și s'a făcut preot.

Apoi vine discursul directorului școlei, pronunțat la încheierea solemnă a anului 1900/901 și discursul d-lui N. *Togan* pronunțat cu aceeașĭ ocasiune în calitatea sa de delegat al comitetului Asociațiunei. Din acest din urmă discurs aflăm, că în cei 15 anĭ de esistență (anul ce se încheie este al XVI) numĕrul elevelor absolvente ale acelei școlĭ s'a urcat la 230.

Numĕrul elevelor în anul acesta a fost de 95, dintre carĭ 57 interne. După confesiune 75 *gr.-orientale*, 20 *greco-catolice*.

Corpul didactic era compus din următórele persóne: Dr. Vasile *Bologa* (director), d-na Eugenia *Moga* n. *Trifu*, Eugenia *Iovescu*, Victor *Păcală*, Maria Muciu *Urechiă*, Maria *Pop*, Mat. *Voileanu* (catechet gr. or.) și Nic. *Togan* (catechet gr. catolic).

Afară de profesorĭ mai vedem înșirațĭ pe următorii instructorĭ și instructóre: Timoteiŭ *Popovicĭ*, Elena *Cunțan*, Iul. *Schaeffer*, Sabina *Brote*, Selma *Mökesch*, Olivia *Bardoși*, Elsa de *Heldenberg* și Elena *Petrașcu*, care este tot-odată și directóra internatului.

Inscrierile pentru anul 1902/903 se fac dela 1—6 Septemvre st. n. Taxa, ce se plătesce, este de 4 cor. pe lună, taxa internatului 400 cor. pe an, în care, se înțelege, nu sunt socotite cheltuielile necesare pentru hârtie, caiete și altele trebuincióse la scris, apoi pentru desemn, lucru de mână, îmbrăcăminte, încălțăminte, lecții de piano și limba francesă.

Esamenele anului acestuia s'au început astădĭ Lunĭ, 23 Iunie și vor ține până Joi, în 26 Iunie.

Sosițĭ în Brașov.

Pe diua de 21 Iunie 1902.

H o t e l E u r o p a: Negoescu preot, Intorsura Buzeului; Pop I. preot, Cernatul de jos; Kohn comerciant, Budapesta; Heller, Kasper, Lev, Berkovits, Scheer, Viena; Schwarz, Praga, voiagiorĭ, Judig agent, Clușiŭ.

H o t e l B u c u r e s c ĭ: Schneider comerciant, Rĕșnov; Dumitrescu privatier, Buzĕu; Mediansky privatier, Crisbav; Glück, Mánai, Bolo, Budapesta; Rieger, Viena, voiagiorĭ; Herczberg negustor de lemne, Budapesta.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor.

Diu trecutul Silvaniei Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Milian roman. Nenuica sfânt. de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiţei. O dragoste a veacului. Rochia Catiţei. Amedeo Madini. Din viaţa tristă. După natură. Bacalaureatul, de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Proba de foc. comedie într'un act după A Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Dracul, novelă de V. R. *Buticescu*. Are tendinţa de-a combate credinţa deşértă. Preţul 20 b. (cu porto 25 b.)

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Preţul 40 b. . . (cu porto 46 b.)

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu*. Pr. 60 b. + 6 b.porto.)

Sfături de aur sĕu **calea către fericire** pentru sătenii românĭ de tótă starea şi etatea. Cel mai acomodat premiu pentru pruncii dela şcólele confes. sătescĭ române, de Aron Bo a Velchereanu. Cu su prefaţă de G. Simu. Preţul 60 banĭ o pl. 10 b. porto.

Cuvinte de aur seau **învĕţăturĭ înţelepte** date de un părinte fiului seu. Din operile lui I. H. Campe, tradus in limba română de Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplac. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Săpătorul de banĭ, comedia în trei acte. localisată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 b. . . . (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, sĕu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *V. R. Buticescu*. Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop*. Preţul 80 b. (cu porto 86 b.)

„Omul“, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcólei pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (pl. 5 b. por.)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtătorului de dare* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carta e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

Cartea Ilustrată pentru copii şi copile de George *Simu*. Acéstă broşură conţine istorióre şi poesii morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Preţul 50 ban. (+ 56 b. p.)

Bocete adecă **Cântărĭ la morţĭ**, adunate de *I. Pop-Reteganul*. Preţul 80 banĭ (+ 10 b. p.)

Nu mĕ uita! Colecţiune de versurĭ pentru ocasiunĭ funebralĭ. Aranjată prin N. F. *Negruţiu*. Ediţ. IV. Preţul 50 banĭ. (+ 5 b. p.)

Trandafirĭ şi Viorele. Poesii poporale culese şi ordinate de Ioan *Pop-Reteganul*. Ediţ. III. Preţul redus 60 banĭ (+ 10 b. p.)

Versurĭ de dor, adunate din poeţii românĭ de *A*. Preţul 50 banĭ (+ 5 b. p.)

Doi prinşĭ în cursă, comediă într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. *Bobancu*. Preţul 24 banĭ (+ 3 b. porto).

Dr. Ioaif Frapporti prelucrată de Ioan Papiu. Preţul 60 b. plus 10 b. porto.

„Consideraţiunĭ istorice asupra asociaţiunii popórelor şi aplicaţiunelor la *naţiunea nóstră*“ de *Ioan Cliuciu* profesor în Bucuresci. Preţul 2 cor. (+ 10 b. prt.)

Ţiganii, schiţă istorică, de *I. P. Reteganul*. Preţul 1 cor. (+10 b. p.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Valace*. Tomul I costă cor. 1·50 Tom II cor 1·40 (+ 30 b. porto de fiă-care.)

Istoria lumii partea a III-a tălmăcită de preotul C. *Morariu*, după Dr. Th. B. Welter.

Taina norocului sĕu Povestea satului Nemerniceni de Tache *Brânduş*. Acéstă carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b)

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain“ din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România. 3 lei plus 20 b. porto).

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Cartea Sătenului, novele de Em. *Părăeanu* cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In vĕtróre“ novele şi impresii. de *Vlăhuţă*, cor. 1·25 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimei“, Anul I. fóia de cunoscinţe folositóre de prof. I. *Moisil*, legat în păreţĭ tarĭ costă 5 cor. (por. 20 b.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre-o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Umbre şi luminĭ poesii de Em. *Părăeanu*, cor. 2·50 (porto 20 b.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Pilde şi sfaturĭ pentru popor, de *Ioan Pop Reteganul*. Cartea conţine vre-o 24 descrierĭ. carĭ cuprind diferite învĕţăturĭ pentru trebuinţele ţĕranilor noştri. 50 b. (+ 10 b. porto.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viéţa Românilor bihorenĭ, de *L. Rudow-Suciu*. 148 pag. 8^0. Preţul. 1 cor. (+ 10 b. porto.)

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel sĕu Pribeagul îndrăgostit Tradusă de *Dr. T.* Preţul 60 b. (+ 6 b. porto.

Toaste pentru tot felul de persóne şi ocasiunĭ, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la instit. de corecţiune din Gherla. Pr. 40 b. cu posta 44 b.).

Buchetul, culegere de cântărĭ bĕtrânescĭ şi naţionale de I. Pop Reteganul. Preţul 50 b. (cu porto 56 b.)

Rîsete şi zîmbete, de *T. V. Gheaja*, cu 254 de anecdote, păcăliturĭ şi povestirĭ glumeţe. Preţul 60 b. (cu posta 70 b.)

125 chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul*. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Nopţĭ de érnă novele pentru popor, de *George Simu*. Conţine novele cu tendinţe morale. Form. 4^0 250 pag. Preţul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opşagurĭ, cât cioplite. cât pilite şi la lume împărţite. de *I. P. Reteganul*. Vre-o 60 de poesii glumeţe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schiţe din Italia de Teodor *Bulc*, preţul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Amintirĭ din Grecia de Teodor *Bulc*; preţul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Poesii poporale despre Avram Iancu adunate şi publicate de Simeon Fl. *Marian*. Preţul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someşană, poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de *Iuliu Bognariu*. Preţul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos şi artă de prof. Dr. Iosif *Blaga*. Preţul coróne 3.60 (plus 30 b. porto.)

„Pe pragul mormêntului,“ de preotul *G. Simu*, conţine versurĭ funebrale pentru popor şi pentru inteligenţĭ. Pr. 50 banĭ (+ 6 b. porto.

Cursul pieţei Braşov.

Din 22 Iunie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vĕnd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Iunie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.65
Renta de coróne ung. 4%	97.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	207.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	163 50
Renta de argint austr.	101.65
Renta de hârtie austr.	101.60
Renta de aur austr.	120.85
Losurĭ din 1860.	153.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15 80
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	700.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	682.—
Napoleondorĭ	19 08
Mărcĭ imperiale germane	117.30
London vista	240.12½
Paris vista	95.32½
Rente austr. 4% de coróne	99.75
Note italiene	94.—

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai indelungat sĕu lunare.